

TƏSVİRİ SƏNƏT

UOT 745/749

Bənövşə Ağayeva
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin baş müəllimi
AZ1000, Bakı, Səbail, Üzeyir Hacıbəyli, 68
E-mail: banovsha.aqayeva@mail.ru

ÇİN DEKORATİV-TƏTBİQİ SƏNƏTİNİN YAXIN ŞƏRQ ÖLKƏLƏRİNƏ TƏSİRİ

Xülasə: Bu məqalədə Çin Dekorativ tətbiqi sənətinin Yaxın Şərqi ölkələrinə təsiri araşdırılır. Orta əsrlərdə Türk Monqol dövründə (XII əsrdə) Çin Dekorativ-tətbiqi incəsənətinin Azərbaycan və digər Şərqi ölkələrinə təsirindən bəhs edilir. Məqalədə İpək Yolu vasitəsilə Azərbaycan və digər ölkələrə yayılan parça, miniatür, keramika, metal nümunələrinin üzərindəki elementlərdən onun təsiri və inkişafı təhlil edilir.

Açar sözlər: Dekorativ tətbiqi sənət, Çin, mədəniyyət, qarşılıqlı təsir.

Orta əsrlərdə Azərbaycan dekorativ sənəti istər qədim, istərsə də müasir mədəniyyətlərin çoxsaylı təsirlərini özündə əks etdirmişdir. Azərbaycan və başqa ölkələrin alimləri tərəfindən aparılan tədqiqatlar zamanı ərəb-müsəlman, Orta

Asiya, İran, Çin qarşılıqlı təsirləri dəfələrlə təhlil edilmişdir.

Dekorativ tətbiqi sənət xüsusi ilə də toxuculuq və tekstil sahəsinə Çin mədəniyyətinin böyük təsiri olmuşdur. XIII–XVI əsrlərdə kifayət qədər hiss edilən təsirə baxmayaraq bunun üzərindən səthi keçilmişdir. Bu təsir təsviri incənətin bir çox sahələrində məsələn, Əlyazma kitablarının tərtibatında, illüstrasiyalarında, mətn səhifələrinin dekorativ bəzədilməsində, toxuculuqda, nəhayət minatürlərdə özünü göstərirdi. Çinin dekorativ tətbiqi incəsənətində aparıcı sahə tekstil sahəsi idi.

Türk monqol dövrü artıq mövqelərini itirdiyi üçün islam dini digər dinlərin nümayəndələri ilə əlaqələrin artırılması nəinki mümkün oldu, hətta vacib olmağa başladı. Müdafiə mövqələrinə keçməklə islam dini həm xristianlıq, həm də buddizim dini mənsubları ilə uyğunlaşmağa məcbur idi. Nəticədə dinlər arasında əlaqələr daha asanlaşdı. Onların biri–biri ilə əlaqələri yaranmağa başladı. Bununla da fikir mübadiləsi daha məhsuldar oldu.

Türk Monqol dövrü islam və onunla əlaqədar olan qadağalar müəyyən mənada zəifləyir və bu cəmiyyətdə dini dominatlıq da zəifləməyə başladı. Etnik və tolerantlıq xüsusiyyətləri qapıları digər mədəniyyətlərə açırdı. Bu ilk növbədə Çin mədəniyyətinə açılan qapı oldu. 1307–1314–cü illərdə “Cəmi ət–Təvarix” üçün “Məhəmməd peyğəmbərin meracı” və digər müqəddəslərin sujetlərinin illüstrasiya edilməsi bu qadağaların zəifləməsini təsdiqləyən bir sənəddir.

“Böyük İpək Yolu” orta əsrlərdə Çindən Orta və Ön Asiya ölkələrinə açılmış karvan yolu olmuşdur ki, bu tarixi ticarət marşrutu Çin, Yaponiya, Hindistan, Monqolustan, İran, Özbəkistan, Tacikistan, Azərbaycan və digər ölkələri əhatə edirdi. (şəkil 1) (1) “Böyük İpək Yolu” bizim eramın birinci minilliyindən başlayaraq ikinci minilliyin ortasına qədər Asiyadan Avropaya keçən yoldur. Başlanğıcı Çinin paytaxtı Çangandan (Xian) götürülür. Bu yol İran yaylaqlarını kəsib keçərək Antiox və Tire şəhərlərində bitir. İpək yolunun əsas tarixi fəaliyyəti Çində Han sülaləsinin (b.e.ə. 206–cı il– b.e.ə. 220–ci il) Çində Tan sülaləsinin (b.e.ə. 613–907–ci illər) monqol imperatoru Xanatanın (b.e. XVIII – XVI əsr) hakimiyyəti dövrü Avropa–Asiya çöllərindən keçən şimal marşrutunu qorumağı öz öhdələrinə götürmüşdü.

“Böyük İpək Yolu” erkən əsrlərdə mədəniyyət proseslərinin inkişafında çox əhəmiyyətli rol oynamışdır. “Böyük İpək Yolu” ticarət əlaqələrinin inkişafında böyük rol oynaydırsa, bu yol vasitəsi ilə mədəniyyət əlaqələri də inkişaf edirdi. Uygurların vasitəsi ilə Təbrizin Elxanilər saray sənətinə gətirdiyi mövzular və müxtəlif tərzli cərəyanlar bu mədəniyyətləri zənginləşdirirdi.

Bir çox elmi texnoloji yeniliklər də Şərqdən Qərbə İpək Yolunun vasitəsilə aparılırdı. Maqnit kompası, çap dəzgahı, riyaziyyat, keramik və boya məmulatlarının ötürülməsi də baş verdi.

Avropa və Asiya xalqlarının ənənələri biri–biri ilə əlaqələnməyə başladı. Bu ənənələr həm elmi, həm incəsənət, həm də ticarət əlaqələri mübadiləsi oldu.

İpək yolu Azərbaycan ərazisindən keçdiyinə görə bu sahələrdə ipəkçilik inkişaf etmişdir. Bu marşrutla Şərqdən Mərkəzi Avropa ölkələrinə əvvəlcə ipək, daha sonra ədəbiyyat, qızıl–gümüş–brilyant, mirvari və s. daşınılırdı. Buna görə də Bakı, Dərbənd, Şamaxı, Şirvan bölgələrində karvansaraylar salınmışdı.

Bundan başqa erkən orta əsrlər incəsənətində etnomədəni qarşılıqlı təsirlər yaranır. Azərbaycan ərazisində Orta əsrlər incəsənətinin tarixi inkişafında İran Sasanilər, Hindistan, Çin və Şərqi Türkünstan bədii mədəniyyətlərin ümumi oxşar məqamları aşkara çıxır. Mədəniyyətlərin qarşılıqlı əlaqəsində tarixi rolu təkcə bədii mədəniyyət məhsulları deyil, həm də yaradıcılıq ideyaları ilə mübadiləsi olmuşdur. Bu yaradıcılıq ideyaları bir-birinə qarışaraq sintez olunaraq yeni formaların ortaya çıxmasına səbəb olmuşdur. Elxanilər dövründə bu ölkələrin bədii ənənələrinə yaradıcılıqla yanaşılması sayəsində incəsənətin dünyəvilik istiqamətinə nail olmaq mümkün olmuşdur.

Qeyd etmək lazımdır ki, bədii parçalar və parçaçılıq, bütövlükdə, incəsənətin motivlərinin və formalarının yaranmasında mühüm rol oynamışdır. Bu motivlər bütün Orta Şərqi Qafqazı əhatə edərək Çinə qədər gedib çıxmışdır.

Çində Yuan və Min sülaləsinin hakimiyyəti dövründə (1368–1644–cü illərdə Çin də iqtidarda olmuşdur) parça emalı idarələrinin parçaçılıq, boyama və qaz parçaları toxuculuğuna Baş direksiya təyin edilmişdi. Eləcə də əlavə olaraq bəzəkli satin istehsalı üzrə idarə yaradılmışdı. Bu təkcə dövlət tərəfindən deyil, bütün imperiyanı əhatə etmişdi. Parça, ipək məmulatları özəl emalatxanaları da əhatə edirdi. Bu işlər dövlət səviyyəsində aparılırdı və Əmək nazirliyi məhsulun satılınması və toplanması ilə məşğul olurdu. (2)

Türk Monqol hakimiyyəti zamanı tekstil sənəti o qədər inkişaf etmişdir ki, hətta rəssamlıq və heykəltəraşlığı da üstələyirdi. Bu estetik təsirlərin yayılması yolları da müxtəlif idi. Monqolların Elxanilər dövlətinə səfər etdikləri zaman Çinli saray əyanları, ustalar və rəssamlar onları müşayiət edirdi. Onlar özləri ilə ipək parça bağlamaları və dekorativ–təbiiq sənət əsərləri üçün rəsmlərlə dolu albomlar gətirirdilər.

İstehsal edilmiş parçalar rəngarəng Çin geyimlərinin istehsalında geniş şəkildə istifadə edilirdi (Şəkil 2).

Şəkil 2. Rəngarəng Çin geyimləri

Bu dövrlərdə monqolların ən böyük bayramı olan “Cama” (cejda) bayramı keçirilirdi. Bu bayramda insanlar üç gün ərzində hər gün müxtəlif rəngli geyimlər geyinirdilər. Bu zaman geyimlə bərabər həm onun rəngi, həm də naxış–bəzəyi diqqətə alınır.

Ona görə də tekstil sənətinin hansı dərəcədə qiymətli olması faktı

özünü göstərirdi. Bu dövrdə yaradılmış olan Şimali Çin, Mərkəzi Asiya, Xorasan və s. toxuculuq mərkəzləri geniş şəkildə istehsalla məşğul idilər. Buna görə də bu nümunələri eyniləşdirmək mümkün deyildi. Bu nümunələr–Çin və İslam motivləri az da olsa dövrümüzdə qədər gəlib çıxmışdır.

Mərkəzi Asiya parçalarında əjdaha və digər heyvan təsvirlərinə üstünlük verilirdi. Bu parçalarda təsvir edilmiş əjdaha təsviri sözsüz ki, Çin mənşəyindəndir. Mərkəzi Asiya və Elxanilər ustaları bu təsviri özünəməxsus təsvir etmişlər. Bükülmüş və burulmuş bədənləri olan canlılara və quşlara Çin obrazlarına xas

olmayan dinamiklik verilmişdir. Əslində Elxanilərin Təxti–Süleyman sarayındakı bəzəkli lövhələrinde olan əjdahaları daha çox Mərkəzi Asiyanındır. Nəinki Çinli Yuan Çinin dövrünün (1280–1367–ci illərdə) Çində hökmranlıq etmiş monqol sülaləsi heyvan təsvirlərindən olan əjdaha və tovuz quşları Çin tarixinin digər dövründəki heyvan obrazlarından daha təcavüzkardır. Bu qədim simvolların yeni interpretasiyası – Mərkəzi Asiya təsirinin nəticəsidir. (şəkil 3)

Şəkil 3. Çin tekstil sənətində əjdaha təsvirləri

İmperiyanın erkən dövründə müxtəlif mərkəzlər arasında aparılan mübadilə zamanı tədricən dəyişkənliklər əmələ gəlir və lokanik bədii ənənələr qəbul edilirdi. Bu bədii motivlər Təxti–Süleymanın divarındakı keramik lövhələrdə və qızilla işlənmiş geyimlərdə, burulmuş əjdaha təsvirlərində özünü göstərmişdi. Bu təsvirlər bütün Asiya qitəsi boyunca yayılmışdı.

Təxti–Süleyman (friz qlazur) lövhələri səkkizguşəli ulduzlarda Çin əjdahaları və quşlar təsvir edilmişdir ki, bunlar xoş xüsusiyyətli canlılar sayıla bilər və Çin incəsənətinin qədim və mifik heyvanlarındanıdır. Əksər hallarda bu əjdahalar qoşa təsvir edilirdi ki, paltarların, yataq otağının interyerini, şahların istifadə etdikləri əşyaların üzərini bəzəyirdi.

Çinin Yuan dövründəki böyük xanları həmin motivlər müstəsna olaraq şah ailələrinə aid idi. Çinin böyük xanları bu ənənələrə riyayət edir, öz ailələrinə aid edirdilər.

1314–cü illərə aid geyimlərdə bu təsvirlər imperatorun mühafizəçi qvardiyaçıların geyimlərində görünürdü. Qabların, boşqabların, çadırların və s. əşyaların üzərində beş caynaqlı və iki köpək dişi olan əjdahalara rast gəlinirdi. Daşdan yonulmuş əjdahalar və simurqlar anbiladası Böyük xanın şəxsi yataq otağına aparan yolu göstərirdi. Otaqların özündə isə onlar divarları bürüyən ipəklərin üzərində təsvir edilirdi. Bu beş barmaqlı əjdaha təsviri imperatorun hamıdan üstün olduğunu bildiren bir təsvirə çevrilmişdi. Bu motivin Elxanilər ustaları tərəfindən mənimsənilməsi prosesi də maraqlıdır. Yerli repertuara çevrilməkdə olan əjdaha və başqa heyvan təsvirləri yeniləşir və özününküləşdirdi.

Azərbaycanda, Təbrizdə, Urmiya gölü yaxınlığında Elxanilərin yay paytaxtı yerləşirdi. 1960–cı illərdə Alman Arxeoloqları tərəfindən aparılan qazıntılar zamanı burada “Zərdüştlüyün” ən iri Sasani məbədi olan Adur–Güşnəsb yerləşirdi. Ərəblər onu Şiz adlandırırdı. Bu iqamətgah Elxanilərin ən mühüm iqamətgahlarından deyildi. Burada nə dini ayinlər, nə də tacqoyma mərasimləri keçirilirdi. Lakin burada Arqun və onun iki arvadının sərvətləri saxlanılırdı. Bura

da səkkizguşəli lövhələr üzərində olan simurqlar və ikibaşlı, beş caynaqlı əjdaha təsvirləri ilə zəngin idi.

Şəkil 4. Abr

Əslində Yuan dövrünə aid Çin tekstilində bir sıra medalyonlar, alovlu mirvari, püskürən əjdaha və tovuzquşu təsvirləri motivləri vardır. Bu motivlərdən sonuncusu Orta Şərqdə xoşbəxtlik buludları “Çi” adlandırılmağa başlandı.(Şəkil 4) (3)

Bu plitələr və parçalarda olan təsvirlərdə oxşarlıq çox idi. Parça və çadırların üzərində olan bu təsvirlərdə də həmin motivlərə rast gəlinir. Təxti Süleyman plitələrində əjdahaları çinlilərinkindən fərqləndirən cəhət onların dörd caynağının olmasındadır. Bu Monqol imperatoru və Böyük xan və onun vassalı olan Elxanilərin sosial fərqiindən xəbər verir. Həmin əjdaha təsvirləri XI– XII əsrlərdə Mərkəzi Asiyada hazırlanan ipək xalçaların da üzərində təsvir olunurdu.

Uzaq Şərq mənşəli motivlərdən olan XII əsrdə Berlin İslam incəsənəti toplusundan olan motivlərdən biri də əjdaha ilə simurqun mübarizəsi səhnəsidir ki, bizim tədqiqatçılar onun yaradılmasını Qazax, Qərb tədqiqatları isə Anadolu hesab edir (şəkil 5). (4)

Bundan başqa ceyran, maral, vəhşi çöl pişiyi təsvirlərinə də tez–tez rast gəlinirdi. (5)

Ən geniş yayılmış motivlərdən biri Avropa ədəbiyyatından (“Çi” yəni Çin kimi tanınmış) Çin təsviri incəsənətin klassik elementləridir. O islam ornamentlərinə ənənəvi olan Çin ipək parçaları ixracatın sayəsində daxil olur. Bundan başqa onun Şərq minatürlərinin yaranmasında və inkişafında Uyğur rəssamlarının mühüm rolu olmuşdur.

Minatürlərdəki buludlu motivlər özünün çinli prototiplərinə olduqca yaxındır. Bu fonda yerləşən dilləri olan buludlar tipik Çin buludlarıdır.

Mandarin işarəsi (kvadrat) Yuan dövründən (1279–1368 Türk–monqol imperiyası) insanın cəmiyyətdəki sosial statusunu göstərmişdir. Bu işarə beş əsr müddətində öz əhəmiyyətini saxlamışdır.

Əgər onun Koreya və Şərqi Asiya təsiri kifayət dərəcədə tədqiq edilməsinə baxmayaraq Orta Şərq incəsənətinə olan təsirinin tədqiqi aparılmayıb, hər yerdə

Şəkil 5. Xalça. “Əjdaha ilə simurqun döyüşü”
Yun. Xovlu. 172x90. XV əsr. Qazax qrupu.
Azərbaycan. Berlinin İncəsənət Muzeyində saxlanılır

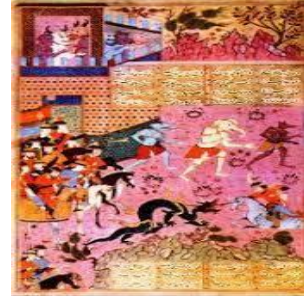
parçalarda və geyimlərdə keramika və metalda, minatür rəssamlığında bu təsvirə rast gəlinir.

Qədim dövrlərdə Çində geyimlər ierarxiya göstəricisi idi. Hələ Tan və Şun dövrlərindən (960–1279–cu illərdə Çində iqtidarda olmuş Sun sülaləsi) (618–918–ci illərdə iqtidarda olmuş Tan sülaləsi) etibarən parçaların rənginə və üzərindəki təsvirə görə insanın sosial statusunu onun saraydakı mövqeyini müəyyən etmək mümkün idi. Mərkəzi Asiya mandarin işarəsi X əsrdə Turbanın (Çində Sinsizyan Uyğur rayonu) rəsmlərində ortaya çıxmışdır. Lakin onun geniş miqyasda yayılması Çində və Elxanilərdə Monqol sülaləsi zamanı başlayıb. (6)

Ümumiyyətlə XX əsrin başlanğıcına kimi mandarin dövrü aktual idi və Uzaq Şərqdə tekstil sosial statusun güclü ifadə vasitəsi idi. Qısa qollu və soldan sağa bağlanan monqol kaftanı həmin nişanla bəzədilirdi ki, bu da ilk olaraq məhz onlara aid idi.

Tesktildə qeyd edilən bu xüsusiyyəti illüstrasiya edən zəngin metariallar mövcuddur. Belə ki, 1314–cü il “Cəmi–ət–Təvarix” dən “Füruz şahın edamı” (London, Xəlili kolleksiyası) minatüründə Dehlili Ələddinin paltarlarında qızılla “Alovlanan mirvari” adlanan bəzək toxunulmuşdur ki, onu tez–tez yanlış olaraq xoşbəxtlik buludları “Çi” ilə qarışdırırdılar.

Eləcə də misal üçün “Rüstəmin Şahadı öldürməsi” (Şəkil 6), “Bəhram Gur və Azadə ovdə” kimi “Böyük Təbriz Şəhnaməsi” və Domottun “Şahnaməsinin” bəzi minatürlərində, İsgəndərin bəzi təsvirlərində artıq bizə tanış olan mandarin işarəsi görünür. Ona həmçinin keramika və metalda da rast gəlinir. Maraqlıdır ki, paralel olaraq Şirazda hakimiyyətdə olan İnci sülaləsində həmin işarəyə rast gəlinmir. Bu işarə müstəsna olaraq çarların və qəhrəmanların geyimlərində təsvir edilir.

Şəkil 6. “Rüstəmin Şahadı öldürməsi” miniatürü

Bütövlükdə qeyd etmək lazımdır ki, mandarin işarəsi, ağac altında istirahət edən maral, gölməçədə üzən quşlar, qu quşları, əjdahalar, tovuz quşları, digər təsviri klişələr kimi Çin mədəniyyətindəndir ki, bu da Təbrizin Elxanilər incəsənətini əhəmiyyətli dərəcədə zənginləşdirmişdir və Təbriz təsviri incəsənətini təkcə motivlərdə deyil, daha çox mühüm olan tərz təkamülünün sonrakı inkişafını da müəyyən etmişdir.

Akademik D. Lixaçov yazdığı kimi “Tarixi elmlər” ölkələrin daxilindəki qaydalara uyğun olaraq xalqların mədəniyyətini öyrənir. Xarici təsirlər o vaxt özünü büruzə verir ki, o təsvirlər həmin xalqın daxili tələbatına uyğundur. (7)

Bu fikri özbək alimi də söyləmişdi. “Bir cəmiyyətin digərinə təsir gücü daha çox onun daxili inkişafının tendesiyaları ilə nə dərəcədə üst–üstə düşməsindən asılıdır. (8)

Hətta 1305–ci ildə Qazan xan Sultan titulu qəbul etdikdən və Şərqi Asiyanın Böyük Xanlarından uzaqlaşdıqdan sonra da Yuan Çini ilə Elxanilər dövləti arasında mədəni və bədii əlaqələr hər iki dövlətin sivilizasiyasını zənginləşdirirdi.

Bu əlaqələr siyasi problemlərin yarandığı dövrdə kəsilməyə başladı. Belə görünə bilər ki, Çingiz xan və sələfləri tərəfindən gətirilmiş ən dərin və strateji istedadları deyil, Asiyanın böyük bir hissəsinin birləşdirilməsi və bunun ardınca gələn mədəniyyət və incəsənətinin çiçəklənməsi olmuşdur.

Bizə elə gəlir ki, günün vəzifəsi də ondan ibarətdir ki, hər bir xalqın incəsənəti tam olaraq öz daxilindəkilərlə qarşıya çıxarılmış olsun.

Ədəbiyyat:

1. https://az.wikipedia.org/wiki/B%C3%B6y%C3%BCk_ip%C9%99k_yolu
2. **Ольга и Вера Матросовы (Ори и Эри)**, Москва. Китайский костюм эпохи Мин. <http://messiah.jnm.ru/dress.shtml>
3. <http://sanat2013.orexca.com/rus/archive/3-4-05/ornament.shtml>
4. <https://plus.google.com/112527097518818197340/posts/7iXNQppegiW>
5. https://az.wikipedia.org/wiki/Az%C9%99rbaycan_m%C9%99d%C9%99niyy%C9%99ti#T%C9%99sviri_inc%C9%99s%C9%99n%C9%99t
6. https://az.wikipedia.org/wiki/%C3%87in_tarixi
7. Лихачев Д.С. Развитие русской литературы X–XVIII веков. Эпохи и стили. Л., 1973, с. 22.
8. Хакимов А.А. Изобразительно–орнаментальные образы и мотивы прикладного искусства. // Художественная культура Средней Азии IX – XIII вв. Сб. ст. под ред. Л.И.Ремпеля. – Т., 1983. , с. 72
9. Gray B. Buddhist Cave Painting of Tun–Huang. London, 1959; Gray B. La Peinture Persane. Geneve, 1961; Gray B. The world History of Rascid ad–Din. A study of the Royal Asiatic Society manuscript. London, 1978; Gray B. The fourteenth century miniatures painting. – in: Art of Book in Central Asia. Paris – London, 1979, pp. 89–120; Grube E.J. Muslim Miniature Painting from the XIII to XIX cc. From the collections in the USA & Canada. Catalogue of the exhibition. Venice, 1962; Grube E.J. The World of Islam. New–York, 1966. London. 1967; Grube E.J. Herat, Taoriz, Istanbul. The development of a pictorial style. – in: Painting from Islamic lands. Oxford, 1969, pp. 85–109; Grube E.J. Persian painting in fourteenth c. Napoli, 1977.

10. Пугаченкова Г.А., Ремпель Л.И. История искусств Узбекистана с древнейших времен до середины девятнадцатого века. — М., 1965., с. 173
11. Watt J. C. Y. & Wardwell A. E. When silk was gold: Central Asian & Chinese textiles. New-York, 1997, pp. 60–61.
12. The Legacy of Genghis Khan. Catalogue of the Exhibition. L. Komaroff & S. 13. Carboni. New York, 2002.
14. Пугаченкова Е. А. Искусство Туркмении. Москва, «Искусство», 1967, стр. 21.
15. Керимов Л. Азербайджанский ковер. Т.2. – Баку, 1983., илл. 17.
16. <https://syg.ma/@lyubovtounova/13-16-veka-vlianiie-kitaiskoi-zhivopisnoi-traditsii-na-musulmanskoie-iskusstvo-miniatiury>
17. <https://tr.instela.com/lacvardina--1348656>

Бановша Агаева
Влияние
декоративно-прикладного искусства Китая
на страны Ближнего Востока
Резюме

В данной статье исследуется влияние декоративно-прикладного искусства Китая на страны Ближнего Востока. А именно, о влиянии китайского декоративно - прикладного искусства на страны Востока, в частности на искусство Азербайджана в средние века (XII век). Автор на примере образцов ткани, металла, керамики и миниатюры, завезенных в Азербайджан через Великий Шелковый Путь из Китая делает попытку обосновать научную значимость исследования.

Ключевые слова: декоративно-прикладное искусство, Китай, культура, взаимовлияние.

Banovsha Agayeva
The
influence of decorative art of China in the Middle East
Summary

This article focuses on the influence of decorative **art** of China on countries **of** the Middle East. Namely, the influence of Chinese decorative art on the **Eastern countries**, particularly **on** the art of Azerbaijan in the middle ages (XII century). The author on the example of samples of fabric, metal, ceramics and miniatures, brought to Azerbaijan through the silk Road from China makes an attempt to justify the scientific importance of the research.

Keywords: decorative arts, China, culture, interaction.

Мəqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 15.05. 2018 Мəqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 22.05.2018 Мəqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 06.06. 2018

Мəqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı: sənətsünaslıq üzrə fəlsəfədoktoru, dosent Afət Aslanova

ADMİU-nun Elmi Şurasının 06 iyul 2018-ci il, 09 sayılı qərarı ilə çap olunur